

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.Fiókkiadóhivatalok: **Zomborban: Gombos E.** Berta dohánytörszédjében, **Ujvidéken: Schaffer Péter** könyvkereskedésében, **Szabadkán: Braun Adolf** nyomdájában, **Bács-Almásán: Rosenberg A.** cégénél.

Lapvezér:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 12 k. — Fél évre 6 k. — Negyed évre 3 k.

Tanítóknak, aljegyzőknek, irnokoknak, földműveseknek és szerényebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor., félévre 4 kor., negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

A 48 temetése.

(p.) *Barabás Béla*, a nagy kuruc, a szabadalmazott hazafiak legnagyobbika, a 48-as eszmék „lángelkű” apostola, a véres-száju népröb, Bécsnek és minden császári alkotásnak rettenetesen ellensége két évi koalíciós pályafutása után végre magához ragadta azt a zászlót, melyet az obstrukció Széll Kálmán és Tisza István kezéből kitépelt, s melyet a mostani többség, mint a hazaárulás szimbólumát meggyalázott.

Barabás Béla ugyanis, bécsi kirándulásának a hatása alatt ezt a nyilatkozatot tette:

„Beismeri, hogy a függetlenségi párt régi politikája és taktikája *elavult és nem vihette előre a nemzeti politika ügyét.* Látja már azt az igazságot, a mit a volt nemzeti párt történetének fényes lapjai is bizonyítanak: hogy nemzeti politikát csinálni eredményesen nem lehet *a merev és folytonos ellenzéki agitációval, hogy nemzeti aspirációinkat könnyebben valósíthatjuk meg a királytal egyetértésben,* mint az ő vele való folytonos háboruszkodásban. Belátja, hogy a pártoskodások, a közjogi téren való licitálás, a 67 és 48 versengése azok az okok, melyek miatt 67 óta alig tudtunk előremenni, még csak „lassan” sem. A magyar politikát tehát gazdasági alapra kell helyezni.”

No lám. Amit Tisza István évek hosszú során át hirdetett, s amiért császári bérencnek nyilvánították, azt ma Barabás Béla nyíltan vallja. A „függetlenségi” urak tehát belátják, hogy közjogi harcokkal lehetetlen az ország ügyét előbbre vinni. Erőteljes, szilárd anyagi alap kell ehhez. Előbb a nép megéhetéséről, jólétéről gondoskodjunk és csak azután hajszoljuk az ábrándpolitikát. Ezt az okos, üdvös fölfogást vallották az előző kormányok szüntelenül. Ennek érdekében kérték az műntranzigensek támogatását és közreműködését, amiről ezek azonban semmit se akartak tudni. Nekik magyar vezényszó kellett. Ennél olcsóbban nem adták. Az akkori többség vezeterei hiába hivatkoztak arra, hogy ezt csak a koronával egyetértőleg, alkotmányos uton lehet elérni. Ők, a 48-as eszmék kizárólagos bérői az ellenkezőjét vitatták. Szerintök minden nemzeti törekvés abban a pillanatban valósul meg, amidőn ők többségre jutnak. Most már két éve mult, hogy többségben vannak, s eddig csakis 67-es intézmények megerősítésén és létesítésén munkálkodtak, még pedig oly reakciós szellemben, amelyhez hasonló 1867 óta nem tapasztaltuk. A császári hatalom valóságos rabszolgáivá szegődtek. Bécsnek minden kívánságát teljesítették. Ellenmondás nélkül megszavazták mindent, amit a külügy- és hadügyminiszter tőlük követelt. A 48-as tigrisek a császári hatalom szolgálatában, — minő lélekemelő látvány.

És most végre a 48-as eszmék, a függetlenségi tanok eltemetésének gyászmunkájához fogtak Barabás Béla, a sirásós világosan félreérthetetlenül kimondta, hogy a függetlenségi politika, Kossuth Lajos tana, melyből ők négy évtizeden át éltek, s mely nekik hatalmat dicsőséget szerzett, túlélté magát, hullává lett. El tehát az utból vele — az örök feledés sirjába.

Mi, akik a praktikus ideáknak, a gyakorlati tanoknak vagyunk hűvei, s így megnyugvással veszünk tudomást a Barabás-féle politikai irány fölülkerekedésének, mely a mult kormányok, de különösen a Tisza István becsületes politikáját teljes mértékben igazolja, — mégis elérzékenyülünk Kossuth Lajos dicsőséges eszméi eltemetésének megrázó jelenetén.

Március idusán.

Mint valami csudaszép álom, olybá tűnik fel előttünk az a feledhetetlen nap. Még élénken él a lelkünkben az emléke. Pedig már hatvan éve mult, hogy egy reggel zajosan és harcos kedvvel ébredt Pest. Nyugat felől hozzánk is eljutottak a francia eszmék és termékeny talajra találtak nálunk. Izott, forrott minden. A levegőben valami előresejtett világtörténelmi jelentőségű nap bekövetkezése érzett. Tudta mindenki, hogy itt az alkalom, lerázni a béklyókat, miket hosszú évszázadok botorsága nyakunkba akasztott. Belátták, hogy elérkezett az idő, mikor ők is a művelt nyugathoz való tartozandóságuknak tanujelét adhatják.

A chicagói Michigan Avenue.

— Eredeti tárca. —

Irtá: **Vértesi Károly.**

I.

Mielőtt Chicagóhoz, a legújabb világváros-hoz érünk, már egy órával előbb jelentkezik az előőrök, gyárak, raktárak, gazdasági telepek, nyaralók, kertek, felaggatott nagybetűs hirdetések és a dollártermelő Amerikában mind sűrűbbé válik a dolgozó népesség.

A Michigan tó tükre hol felcsillámlik a szem előtt, hol meg elfödik azt a táncoló futó-homok halmai, magas kerítések, terjedelmes épületek, fák és felhalmozott kereskedelmi áruk, érték tárgyak. Maga a város vége is csak szétszórt házakból áll. Végre megszökül a láthatár s berobogunk hét közül a központi induló-házba, a tornyos Illinois Central Depotba, tőpartján, a Tó-park déli oldalán, a város közepén. Chicagóban minden vasúti állomás, indulóház, central, mert valamennyi a nagy város valamely központjában van.

Az Éjszakai Amerikai Egyesült Államokban Chicagó az a város, a melyhez különböző irányból a legtöbb, más-más igazgatás alatt álló vasúti vonal visz, mintegy 40, a vassíneknek tehát itt van a legnagyobb csomópontja, központi összeköttetéssel New Yorkkal, New Orleans-szal, San Franciscó és Canadával. Van azért itt a vasúti kocsiknak folytonos ide-oda tolása, egymásba ütközése hangossá válik attól az egész tájék.

Ez a vasúti állomás, melynél kiszállunk, nem a legnagyobb, mégis látványosság számba megy, rajokban ontja magából az emberáradatot az ajtó nélküli vagy kapuivén, mintha országos vásár volna, legalább is nemzeti ünnepély.

A tó partján és a park egész közelében a Michigan Avenue-n egy bérházban, lakásadó embertől szállást veszek. Ablakomból pompás kilátást élvezek, kitünő levegőt, mely a víztől és a lomboktól jön. Igazán jól érzem magamat a

szobámban, kár, hogy csak korán reggel és késő este, mert a turistának, mint a mézet gyűjtő méhnek kün van a dolga naphosszat.

Közel, sarkon, hosszú felsátorban, akár mint New Yorkban, egy gyümölcs kereskedés volt, a gyümölcsárúsnak és a csempé száju leányának rendes vevője voltam. Pompás californiai nagyszőlő; rászállt egy darázs döngeni-dongani. Édes narancs, nagyszemű szilva, omlós banána, izes őszibarack sűrű egymásmellett, kosarak tetéz-tetjéig. Elég drága a gyümölcs, de nem tuságoosan, kiftűnő, finom ízű, dus nedvű, Amerika nagy, gyümölcsös kertjéből, kiállításra való szép.

Jó tájékoztató volt a város szélén, itt, mondjuk inkább a város elején lévő lakásom. Amerikában ugyanis legtöbbször az indulóháznál kezdődik a város egy széles nagy utcával, vagy térrel. Ez az Avenue, melyen lakásom volt, négy mérföld hosszú, magas fáktól árnyas, lombos. Legközelebb a város üzlet része, Down Town, a város középső része, Centre of Chicago, belváros.

Nézem legelőször ami közelemben van. Szemembe ötlök Major General John A. Logan lovas szobra a park gyepe szélén. Sasvégű zászlót tart a jobbjaiban. Tudakolom a hősnem tetteit, nem tudnak a kérdésemre felelni s így nem kínálkozik reája az elnevezés. Ezuttal nem sok ügyet vetek rá, jövet-menet ugyanis sokszor fogok elhaladni a szobor mellett.

Egész nagy újságlapot, mint valamely papírsárkányt lebegtet, a magasba lök a kóbor szél-roham, azután lábom elé veti. Elolvassák, eldobják, ha nincs közel az utcasarki ládika, mely reklám is, melybe az elolvasott lapokat, papírfoszlyokat dobni szokták. Megtudakolva, az osztatlan hivatalos órák alatt megyek a Central Passenger Association Joint Agencybe, Room 916 Tribune Building hatodik emeletén láttaoztatom a körutazási vasúti jegyemet s azt a tovább indulásra nézve rendbe hozom. Az emelő szerkezet, ketteben, széken, mikor felkapott az indításnál, megállásnál, lökészerűséget nem érezek,

Az emelet kijárata mellett benyitok egy vánkusos szárnyajtón. A tisztviselőnek arra a kérdésére, meddig maradok s mikor megyek, nem válaszolhatam mást, mint azt, hogy nem tudom. Külön kellett tehát ezért még egyszer a munka emeletere fáradnom és harmadszor a jegyemért. Time is money. Az idő pénz. Ezt a mélyértelmű közpéldaszót olvastam itt sok helyen, hivatalban, üzletben, de a jó közmondást, nem alkalmazhattam ezen esetben magamra. Ha az idő drága, minek, jegy miatt, a városban, hivatalba járni? Megbízhatatlan az időjárás, messzire nem megyek. Haladok az Auditorium felé. Így neveznek egy tizemeletes épületrengeteget, melyet részvénytársaság negyedszázmillió dollárért építtetett márvánnyal fényesen a Michigan Avenue-n. Szó nélkül hagyom a szeretlen feltalokodást, nem kell vezetni.

Első rangú szálló ez, melyben pulha kényelemben vannak a vendégek, nem tucat emberek. A földszinti raktár helyiségeken kívül van 400 vendégszobája, 186 üzlethelyisége, sőt 5000 ülőhelylyel színház is van a felső emeleten. Valami előadást tartottak éppen benne vasárnap 11 órakor délelőtt. Megnéztem, inkább a nagy színházat, mint az előadást.

Az a nevezetes, hogy ennek a rendkívüli nagy épületnek az alapkövét 1887. évi szeptemberben tették le s a következő év októberében már, amerikai gyorsasággal, az utolsó zárkóvet helyezték el a tornyon, de már a közbeneső júniusban a színház részt használták abból az alkalomból, hogy 12.000 ember gyűlt össze gyűlésre Harrison elnökjelölt érdekében.

Nem csak ezeknek, sem a külön, fényes hangverseny teremnek, az ét- és kávéházi termeknek, mozaik- és márvány díszeknek a megtekintése végett mentem ide, hanem főleg azért, hogy a kiváló díszépítés 82 méter magas tornyába felhágjak. Kilátást akartam élvezni a tóra, kikötőre, tájékozást kívántam szerezni a városrengetegről, mielőtt abba belegabalyodom.

(Folytatása a jövő számban.)

Ekkor már Bécsben a nép kiküzdötte jogait. A milliónyi embertömeg elsöpört minden ellentmondást újból és kivívta a maga jogait. Az egyetemi ifjuság állott a nép élén, csakugy, mint nálunk.

Két nappal később, március 15-én, zajongó egyetemi ifjak jártak-keltek a városban. Petőfi, Jókai és mások vezették őket és hozzájuk csatlakozott csakhamar egész Pest. Meleg hangulat uralkodott mindenütt. A tudat, hogy millió jogtalan embernek adnak jogot, büszkév és lelkesülté tett mindeneket.

És megszületett a 12 pont.

Bátor és erős hangu, lakonikus követelések. Egy egész korhadt világ hullt romba azon a napon, hogy a romokon a szabadság, egyenlőség és testvériség [szentháromságának] országa épüljön fel. Méltán fölthet el minket büszkeség, ha a márciusi ifjakra gondolunk.

S mily könnyedén, minden akadály leküzdése nélkül ment végbe mindez! Bécsben vértük kellett ontaniok a szabadság harcosainak, míg elérték azt amit akartak. Nálunk egy csepp vér sem folyt. Ünnepeles méltósággal, közös elhatározással mondották ki a liberté, égalité et fraternité ígét. „Legyen béke, szabadság és egyetértés!” — mondja a 12 pont bekezdése. És békén, egyetértve született meg a szabadság. Nem tapadt a születése pillanatához erőszak és vérontás. Hangos kiáltások, lelkes *vivat*-ok közepette köszöntötték a szabadság felvirradtát.

Mámoros öröm szállotta meg a leikeket. Ilyenkor az embertömeg tenni vágyik. Akadályokat akar látni maga előtt, melyeket leküzdhet. Gátakat miket feldönthet. De ilyenek nem voltak. Maga Pest vármegye alispánja és Pest városának polgármestere is a hívők volt. Tőlük ugyan tombolhattak!

Végre egyikük elkiáltotta:

— Fel Budára!

És Budára özönlött tolongva, ordítva a sokaság. Ott színlődött rabláncon Tánács Mihály, aki a sajtóban küzdött a népjogokért és ezért bebörtönöztek.

Diadallal hurcolták ki Tánácsot börtönéből és vitték kocsin Pestre. Az örjögő emberek maguk húzták az alkalmatosságot és rohantak, libegve futottak vele, miközben egyre hangzott a dörgő éljenzés.

Ez délután történt.

A délelőtt sem maradt mögötte ennek. Petőfi ekkor szavalta el a Nemzeti Múzeum lépcsőjén „Talpra magyar”-ját, mely lázba hozta a forrongó kedélyeket és gyújtólag hatott. Zengett-zugott a százezernyi tömeg és támadt olyan viharos hangoskodás, aminőt sem annak előtte sem azután nem hallott Pest-Buda.

Örömlázbán égtek a kedélyek.

Ki tudta akkor, hogy a derűre oly hamar megjön a boru? Ki sejtette volna, hogy március tizenötödike után egy évre október 6. is eljön a maga borzalmisságaival!

Senki sem törődött a jövővel.

Mert azt hitték, hogy rosszabb nem lehet a multnál.

Vér Pál.

Vármegyei közigazgatási bizottsági ülés.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, 1908. március 9-én.

Bács-Bodrogvármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta ifj. Vojnits István alispán elnöklésével rendes havi ülését, melyen jelen voltak: Szemző Gyula, Rácz György, Karácson Gyula, Popp György, min. tanácsos pénzügyigazgató, dr. Pávlovits Simon főorvos, Micháilovits Kornél főjegyző, Faragó József kir. tanfelügyelő, Sztankovich György, az államépítészeti hivatal főnöke, Popovits Aurél kir. főügyész-helyettes, Falcione Lajos és Valient Nándor jegyzőkönyvvezető.

Ifj. Vojnits István, aki a távollevő főispán helyett foglalja el az elnöki széket, üdvözlő a megjelenteket, az ülést megnyitja.

Popp György min. tan. kir. pénzügyigazgató jelentése:

I. Egyenes adóban: Az 1908. évi február hóban befizetett 1684841 kor. 15 fill. Az 1907. évi február hóban 1741085 kor. 21 fill.; az elmúlt hóban kevesebb 56244 kor. 06 fill. Az 1908. évi január hó 1-től február hó végéig befizetett 2047952 kor. 19 fill., a mult év hasonló időszakában 2167397 kor. 28 fill.; ez évben kevesebb 119445 kor. 09 fill.

II. Hadmentességi díjban: Az 1908. évi február hóban befizetett 4399 kor. 41 fill., az 1907. évi február hóban 9012 kor. 16 fill.; az elmúlt hóban kevesebb 4612 kor. 75 fill. Az 1908. évi január hó 1-től február hó végéig befizetett 10709 kor. 43 fill., a mult év hasonló szakában 21691 kor. 28 fill.; ez évben kevesebb 10981 kor. 85 fillér.

III. Bélyeg- és jogilletékben: Az 1908. évi február hóban befizetett 301553 kor. 60 fill., az 1907. évi február hóban 288776 kor. 38 fillér; az elmúlt hóban több 12777 kor. 22 fill. Az 1908. évi január hó 1-től február hó végéig befizetett 545646 kor. 79 fill., a mult év hasonló időszakában 563841 kor. 18 fillér; ez évben kevesebb 18194 kor. 39 fill.

IV. Fogyasztási- és italadóban: Az 1908. évi február hóban befizetett 109287 kor. 84 fillér. Az 1907. évi február hóban 99226 kor. 04 fillér; az elmúlt hóban több 10061 kor. 80 fill. Az 1908. évi január hó 1-től február hó végéig befizetett 206999 kor. 23 fill., a mult év hasonló időszakában 196249 kor. 70 fillér; ez évben több 10749 kor. 53 fillér.

Pávlovits Simon kir. tanácsos, megyei főorvos jelenti:

Az általános egészségügyi viszonyok eléggé kedvezők voltak. A kórmozgalom az előző hóban kimutatott apadáshoz képest ismét 656 esettel csökkent, jelöl annak, hogy a hevenyfertőző betegségek jelentékeny mérvben szűnőfélben vannak. Csak az influenza és az abból támadt hurutos és lobbos megbetegedései a légzőszerveknek maradtak a kedvezőtlen időjárási viszonyok folytán a mult havi számarányban.

A heveny-fertőző kórok közül észleltek:

1. A ronsoló toroklob. 21 községben. Megbetegedett 199, meggyógyult 145, meghalt 40. Ápolás alatt maradt 14.

2. A vörheny 37 községben mb. 472. mgy. 315. mh. 76. á. a. m. 81.

3. A kanyaró 17 községben mb. 440, mgy. 317, mh. 26, á. a. m. 97.

4. A hagymáz 14 községben mb. 69, mgy. 40, mh. 20, á. a. m. 9.

Előfordult még a hökhurut 4 községben 29 esettel, mgy. 4, mh. 3, á. a. m. 22.

Végül Zentán [a járványos fültömirtályob 15 esettel. Más hevenyfertőző betegség nem fordult elő. Kézi gyógyszerári jogosítvány adatott dr. Lévy Salamon kunsbajai községi és Steiner Jakab kiskéri állatorvosnak.

Faragó János kir. tanfelügyelő jelenti:

A vall. és közokt. m. kir. miniszter a zentai, palánkai, magyarkanizsai, cservenkai, titeli, apatini, nyverbázi, és hódási közs. jellegű iparostanonciskolák részére összesen 8000 kor. az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében felemelt közs. és felekezeti tanítói fizetések és korpótlékok fedezésére a mult hónapban 9462 kor. eddigelé összesen 34,262 kor. évi államegélyt engedélyezett.

Schlachter Adam okl. tanító a szondi Fernbach pusztaí áll. el. népiskolához rendes tanítói minőségben kinevezetett és Kurmiák Andor b.-kereszturi áll. tanító munkaképtelenség címén f. é. március 1-től kezdődőleg nyugdíjaztatott.

Az elmúlt hónapban a kir. tanfelügyelőség részéről a következő népoktatási tanintézetek lettek meglátogatva:

A palánkai áll. polg. fiu és leányiskolák, a kucorai, szenttamási, ópalánkai, palánkai és ujpálánkai róm. kath., a kucorai g. kath., az urszentiváni, nádaljai, bföldvári, ópalánkai gör. kel. szerb, a kucorai, urszentiváni, dunagálosi, szenttamási és ópalánkai ág. ev., a kucorai és urszentiváni ev. ref., a szenttamási és palánkai izr. el. népiskolák, a kucorai áll., urszentiváni, szenttamási, turjai, nádaljai, ópalánkai és palánkai közs. ovodák, továbbá a palánkai iparostanonciskolák összesen 91 tanteremben.

A meglátogatott népoktatási tanintézetek közül az ópalánkai, kucorai, dunagálosi ág. ev., a kucorai ev. ref., a kucorai g. kath., a szenttamási, turjai, bföldvári, ópalánkai és urszentiván gör. kel. szerb tannyelvű népiskoláknál a magyar nyelv tanítási eredmény a törvényes követelményeknek nem felel meg.

Az urszentiváni közs. ovoda, a szenttamási ág. ev., a kucorai g. kath. és az ópalánkai r. k. el. népiskolák elhelyezése nem megfelelő. A szenttamási r. k. népiskolák tulzsufoltak. Végül jelenti, hogy a felsorolt hiányok orvoslása tárgyában a helyszínen megtette a szükséges intézkedéseket.

A fentebb jelzett népiskolák körül azokat, a melyekben a magyar nyelv tanítása a törvényes követelményeknek meg nem felelőnek találtatott, a f. tanévben ismétellen meg fogja látogatni s a mennyiben ezen törvényellenes állapotok ismétel-

ten tapasztaltatnának, azok megtorlása iránti javaslatait annak idején előterjesztendi.

Sztankovits György kir. főmérnök jelenti: A thatósági közutak és az azokon levő műtárgyak állapota kielégítő.

Az állami beruházásból engedélyezett útépitési munkák a kedvezőtlen téli időjárás miatt nagyrészt szüneteltek, kivéve a kőanyagok szállítását, a mely úgy a vasutakon, mint a víziúton is nagy erővel megindult és jelenleg folyamatban van.

Az állam beruházási hitel terhére folytatolag 1908 évben kiépítendő thatósági közutakra vonatkozó tervek és költségvetések részben munka alatt állanak, részben pedig elkészítve a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz felterjesztettek.

Az apatini-gombosi thatósági közut 4.—14. km. között Sztágyi és Szond községek határain átvonuló szakaszának építésére vonatkozó helyszíni közigazgatási bejárás az érdekeltek közbenjötte mellett f. é. febr. 12-én megtartatott, úgy, hogy ezen ut építése remélhetőleg még ez évben lesz eszközölhető.

Popovits Aurél kir. főügyési helyettes jelentése:

A felügyelete alatt álló zombori kir. törvényszéki fogházban a rend és tisztaság példás, a felügyelet és biztonság kifogástalan, szökési eset nem fordult elő.

Az egészségi állapot jó, ragályos betegség nem fordult elő, az elmúlt hóban a fogház kórházában egy letartóztatott sem állott gyógykezelés alatt.

Az élelmezés, mely úgy a kir. fogházfelügyelő, mint a fogház orvosa és általa is a szabályok értelmében szigorúan ellenőrzitek, kifogástalan, szerződészerű, panasz miatta nem tétetett.

A fegyelem szigorú, fegyelmi büntetés a mult hó folyamán úgy az őrség körében, mint a letartóztatottnak nem szabotott ki.

A zombori kir. törvényszéki fogházban a mult hó folyamán 59 letartóztatott volt elhelyezve és pedig:

1. Jogérvényesen elítelt: elzárásra —, fogházra 13, börtönre 28, fegyházra 4, államfogházra —.

2. Felebbezés alatt álló vizsgálati fogoly: 4.

3. Elítéletlen vizsgálati fogoly: 10.

Az 1908 év január hó utolsó napján a létszám 63 főből állott, míg a mult hó végén 59 volt.

Az egészséges és munkaképes jogérvényesen elítelt letartóztatottak kivétel nélkül részint házi, részint pedig nyomdai munkával foglalkoztatnak, mely munkák után a mult hóban az állam részére 51 kor. 10 fill., a rabok részére pedig 67 korona jövedelem folyt be.

A zombori kir. törvényszék fogházából a mult hó folyamán az országos fegyintézetbe vagy a kir. kerületi börtönbe egy letartóztatott sem szállított, feltételes szabadságra egy sem bocsáttatott.

A fogház szabályszerűen és teljesen fel van szerelve, a letartóztatottak osztályozása az építési viszonyoknak megfelelően lehetőleg keresztül vitetett s általában a fogház kezelése jó és szabályszerű.

Az apatini, hódási és kulai kir. járásbíró-sági fogházakban úgy a rend és tisztaság, mint a fegyelem és közbiztonság kifogástalan.

A hácsmegyei orvosok válasza báró Vojnits indítványára.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, 1908. március 9.

Báró Vojnits Istvánnak a vármegyei közigazgatási bizottsághoz benyújtott és lapunk február 14-iki számában közölt indítványára, melylyel egy-némely orvosi tulkapás ellen foglal állást, a hácsmegyei orvosi fiókszövetség eme védekező választ nyújtotta be a közigazgatási bizottsághoz:

Tek. Közig. Bizottság!

Arról értesülünk, hogy a tekintetes közig. bizottság f. hó 8-án tartott ülésén báró Vojnits István biz. tag ur a közs. és körorvosok, valamint a nem orvosi fiókszövetség állítólagos szabálytalanságai ellen indítványt nyújtott be, melyet a tek. közig. bizottság el is fogadott és részben végre is hajtott. Fiókszövetségünk ezért a mai napon tartott rendkívüli közgyűlésében tárgyalás alá vette ez ügyet, ezen közgyűlés határozatából kifolyólag bátrak leszünk a tek. K. B. elé néhány felvilágosító szót terjesztetni, melyből látni méltóztatik, hogy itt félreértés esete forog fenn.

Az indítványozó biz. tag ur ama súlyos vádat emelte, hogy „több helyről beszerzett adat azt igazolja, hogy egyes orvosok a községgel történt megállapított díjaiért nem kezelik saját betegeiket;

továbbá, hogy itt a határozatban a szövetség nem tesz különbséget az előbb jelzett más községbeli orvos és a községi orvos gyógykezelése közt. Ha ez a vád alapos volna, akkor csakugyan ellenkezésbe jutnának az orvosok a törvényszabta köteleességekkel és fiókszövetségünk vezetőségét az a szemrehányás illethetné, hogy túllépte alapszabályszerű hatáskörét. Amde a vád, mint szerencsések leszünk kimutatni, félreértésen alapul, tehát jogosan meg sem illet bennünket, sem a megyei községi és körorvos kartársainkat.

Tek. Közigazgatási Bizottság! Míg egyrésztől igaz hálával és elismeréssel kell megállapítanunk a nemes vmegyének multban és jelenben tanusított jóakarátát az orvosi kar iránt, addig másrészt büszke öntudattal mutatunk reá ama tényre, hogy a vm. orvosi kar a tudomány és lelkiismeret kijelölte köteleességeket mindig híven teljesítette, fiókszövetségünknek pedig 10 évi fenállása óta tanusított abbéli törekvése, hogy az orvosi rendet tudományos színvonalának emelésével és a fiókszövetségi tagok szigorú etnikai nevelésével vármegyei közegészségügyünk hasznos faktorává tegye. Ha mutatkoztak imitt-amott hibák, vagy visszaélések — hiszen ily nagy testületben, mint bárhol másutt, mindenki nem lehet egyenlően köteleesség-tudó — maga a fiókszövetség volt az, mely kiméletlen nyíltsággal tárta fel a mulasztásokat, igyekezett azokat egész erkölcsi befolyásával orvosolni, mert az emberiség iránt köteleességek teljesítését mindenkor azonosította az orvosi rend becsületével.

A jelen ügyben is egész nyíltsággal kívánunk eljárni. Feltárjuk az egész uradalmi orvosi mozgalom eredetét és céljait. Minden állításunkat bizonyítani is fogjuk. Fiókszövetségünk 1907. évi bajai közgyűlését megelőző választmányi ülése felhívta az elnökséget, hogy tekintettel az új gazdasági és cselédtörvényre, hívjon egybe járási értekezleteket, melyekben az orvosok foglalkozni lesznek hivatottak az uradalmi cselédek gyógykezelésének díjazása tárgyában szükséges állásfoglalással. Ehhez képest alulírott fiókszövetségi elnökség az A) alatt idecsatolt körlevelet küldte szét mult év végén az egyes járásorvos, illetve városi főorvos tagtársakhoz, felkérve őket a járási orvosi értekezletek egybehívására és azok határozatainak ide való bejelentésére. Ezen körlevél 4. pontjából világosan derül ki az, hogy mi világosan felhívtuk a kartársak figyelmét a községi egyezségeken alapuló községi és körorvosi látogatási díjak figyelembevételére.

Körlevelünkben kifejezett felhívásunknak a járási értekezletek a különleges helyi viszonyok szerint eleget tévén, azok határozatait alulírt elnökséghez beiktudták. Az elnökség átvizsgálván azokat, jóváhagyta és közölte az érdekelt uradalmakkal. Ha az értekezletek olyan határozatokat hoztak volna, melyek törvénybe vagy szabályrendeletbe ütközök, vagy ellenkeznek az orvosi etikával, vagy az emberbaráti köteleességekkel, fiókszövetségünk elnöksége bizonyosan új határozatok hozatalára utasította volna a járási értekezleteket. Három járásból érkeztek be hozzánk olyan jegyzőkönyvek, melyek az eddigi díjazásokon változtatást megállapodást tartalmaztak, míg a többi járásból az a jelentés jött, hogy a tagtársak értekezletei meg vannak elégedve az eddigi uradalmi orvosi díjazásokkal, tehát azokon változtatni nem kívánnak. Mindhárom járásból, jelesen: a topolyai, b.-almási és zombori járásból olyan jegyzőkönyveket küldtek, melyek feltétlenül jóvá voltak hagyhatók; csatoljuk ezeket B., C. és D. alatt, hogy a tek. K. B. meggyőződést szerezhesen azok tartalmáról és állításainak helyességéről.

A B.) a. topolya-járási értekezleti jkve, melyen ugylátszik elsősorban támaszkodik vádjával az indítványozó biz. tag ur, igaz: kifejezetten nem tartalmaz olyan pontot, mely a szabályrendeletileg vagy egyezségileg megállapított községi orvosi látogatási díjak figyelembe vételére kötelezné az illető községi orvosokat. Amde ez csak látszat szerint van így: az értekezlet t. i. feleslegesnek tartotta ennek — mint magától értődő dolognak — külön megemlítését. Azonban, hogy mégis szemel előtt lebegett a szabályrendeletileg kötelező közs. orvosi látogatási díj, mutatja az, hogy *Bajsa* és *Kossuthfalva* nézve, mint a mely községekben meg a kerületre vonatkozó látogatási díj is meg van állapítva, az értekezleti jegyzőkönyv csakis az évi átalányösszegekre nézve tartalmaz megállapodásokat, az egyes látogatási díjakra nézve pedig nem, holott Topolyánál ilyenek is vannak stípulálva, mert 1. Topolyán a külterületre nézve nincs szabályrendeletileg megállapított közs. orvosi látogatási díj, 2. a környékbeli uradalmak tulajdoni része *Szabauka* város, vagy *Bajsa* község külterületén van, tehát ott még kevésbé lehet a topolyai községi orvosra nézve mértékadó szabályrendeleti díjszabást érvényesíteni. Az értekezletnek joga volt úgy eljárni, már csak azért is, mert hiszen az értekezleten olyan orvosok is vettek részt kik nem községi orvosok, tehát kikre még a szabályrendeletileg megállapított díjak nem kötelezők. De ettől eltekintve semmiféle törvény vagy szabályrendelet sem korlátozhatja még a községi

orvost sem, hogy az illető uradalommal évi átalányösszegekben ki ne egyezhessék: ezen egyezség kötéséhez az egyik fél, t. i. az orvos részéről szükséges álláspont elfoglalásához feltétlenül joguk volt tehát az értekezleten résztvett közs. orvosoknak. Az indítványozó biz. tag ur által nehezményezett 5. pont, ugylátszik, szintén ebben a topolya-járási értekezleti jegyzőkönyvben található 5. pontra vonatkozik, mellékesen megjegyezzük, hogy ezen pont 2-ik mondata: „kivételt képeznek a látogatási díjak, ezek egyszerűen számítandók”, — szintén azt bizonyítja, hogy az értekezlet mindig az átalányban való kiegyezést tartott szemel előtt. — Visszatérve azonban ezen 5. pont egyéb részére mi egyáltalán nem tudunk valamely szabálytalanságot bennük felfedezni. Ezen pont szerint: „Amennyiben az érdekelt uradalmak vagy családok eddigi orvosuk helyett másik orvost kívánnának alkalmazni, orvosi fiókszövetségi tag az 1908. évben csak az 1. 2. és 3. pontokban megállapított díjak kétszerese ellenében fogadhat el alkalmaztatást. Kivételt képeznek a látogatási díjak: ezek csak egyszerűen számítandók.” Tapasztalati tény ugyanis, hogy mindenféle fizetés-emelés kérése bizonyos nehezítést von maga után az orvossal szemben, nehogy tehát ez a nehezítés az illető orvost ártatlan módon, esetleges elbocsátásával sújtja, bizonyos óvintézkedést vélt az értekezlet alkalmazhatni. Ez a pont ugyanis egyáltalán nem állta útját annak, hogy valamely uradalom vagy család orvost változtathasson, ha nincs hozzá bizalma, mert ezen körlevél újévkor lévén kibocsájtva, a szokás szerint a felmondások megtörténhetek már, a mennyiben általában fel akartak mondani az illetők orvosainak. Hogy pedig itt nem célozta az incriminált 5. pont az illető uradalomnak az orvos részére való örökös biztosítást, annak bizonyítéka az 1908. évi megjelölése, mint a mely évre egyedül érvényes a kétszeres átalány — azontúl megszüntet minden különösebb óvintézkedést: gyakorlatilag tehát majdnem értéktelen, mert hiszen a szokásos szerződési idő amúgy is egy esztendő lévén, ha újévkor fel nem mondott az uradalom, úgysem mond fel orvosának a következő újévig.

Eltekintve azonban mindezekről, az 5. pont még akkor sem volna törvény- vagy alapszabályellenes, ha nem mutatkoznék kizárólag az 1908. évre. Ugyanis vagy volt joga az orvosi értekezletnek egyáltalában megállapodásokat létesíteni a gyógykezelés általánosítására nézve, vagy sem. Ha nem volt joga általában, akkor az 5. pont különös súlyosságának hangsúlyozása felesleges: akkor általában semmiféle megállapodás sem érvényes, még az sem, amit előző pontok foglalnak magukban, ha azonban volt az értekezletnek ily megállapodási joga, akkor az 5. pont és a többi előző pontok között csak mennyiségi különbség van, de nem minőségbeli. Annak bizonyítására, hogy az értekezletnek igenis volt ily joga, csatoljuk E) alatt az orsz. orvosszövetségének belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályait, melyeknek 3. §-beli g) pontja szerint a szövetség „az orvosi működés díjszabását tárgyalja”.

Mindezek előrebocsájtása után csakis egyetlen egy kifogást lehetne tenni a megállapodások ellenében, azt, hogy talán túllépi a méltányosság szabta határokat. Am erre nézve utalni vagyunk bátrak a jelenleg fennálló nagy drágaságra és az új cselédörvényben kimondott, a cseléd családtagjaira nézve is érvényes kezeltetési költségekre. Az indítványozó biz. tag ur ugyanazt állítja, hogy az uradalmak eddigelé is önként terjesztették ki a gyógykezelést a cselédség minden hozzátartozójára. Hát ez mindenesetre dicsérendő és teljes elismerést érdemlő módon vonatkozik *Vojnits* báró ur uradalmára és még egynéhány környékbeli humánus gondolkozású nagybirtokosra, de — rájaldom — a topolya-járási értekezleti jegyzőkönyvben felsorolt uradalmak közt igen tekintélyes számban szerepelnek olyanok is, kik ezt nem tették, sőt melyek egyáltalán nem tartottak orvost cselédek részére és a cselédek sajátjukból voltak kénytelenek fizetni a gyógykezelési díjakat, már pedig, ha ez utóbbiakra nézve történt az orvosi értekezleten díjmegállapodás, akkor az egyszerű méltányosság elvénél fogva nem lehetett mellőzni a többi uradalomra nézve sem az egyenlő mértékű díjmegállapodást tekintetbe véve a cselédek számát és az uradalom távolságát.

Egyébként itt gazdag nagybirtokosokról van szó, kiknek anyagi viszonyaihoz képest éppen nem mondhatók a megállapodás tételei magasoknak. Sőt annál kevésbé, mert az új cselédörvény szerint a földbirtokos uraknak jogában áll a gyógykezelési díjak nem jelentéktelen hányadát (10%, illetve 50%) a cseléd béréből levonni.

Tek. K. B. A fenti okokból hasonlóképen szabályosoknak és jogosultaknak kell mondanunk a másik két járási orvosi értekezleti megállapodásokat is, hiszen ezekben még az incriminált 5. pont sem foglaltatik. Azonban — ugylátszik — az indítványozó biz. tag ur azt is nehezményezte még, hogy fiókszövetségünk quasi amolyan ösz-

szbeszélés-félét rendezett és ezzel talán bizonyos pressiót kívánt volna gyakorolni a földbirtokos urakra. Erre nézve is legyen szabad bizonyos felvilágosítással szolgálunk. Kétségtelen dolog, hogy az orvosszövetség alapszabályai megengedik a díjazásra vonatkozó megállapodásokat. Amde törvényeink ezzel szemben nem engedik meg azt, hogy az orvos megtagadhassa a gyógykezelést, amikor a tőle kívánt díjat megtagadják. Itt ágazik aztán szét egymástól az orvosok „összebeszélése” a munkások „összebeszéléstől”. A munkás sztrájkolhat, az orvos nem. Ha községi vagy körorvosról van szó, az csak a látogatási díjat igényelheti, a magánorvos díjait a bíróság állapítja meg: de egy pillanatra sem teheti függővé az orvos a nyerendő díjazástól a maga működését sem a törvény, sem az erkölcs parancsai szerint. Ha így állítjuk be a dolgot, akkor látható, hogy az orvosok illetén díjmegállapító-értekezleteiből a szenvedő emberiségre semmiféle egészségbeli hátrány nem támadhat.

És valóban: a mi vármegyénk sem származott még eddigelé a szóban forgó megállapodások folytán semmiféle baj. Az egyes főszolgabíró urak jelentéseiből majd látni méltóztatik, hogy egyetlen egy községi vagy körorvos sem követelt többet ott, hol erre szabályrendeletileg megállapított díj kötelezte és egyetlenegy beteg sem tapasztalt visszautasítást, vagy elhagyást. Sőt a mi fiókszövetségünk tovább ment. Az értekezleti megállapodások közlésekor igen udvariasan felkértük a földbirtokos urakat a megállapodások szíves elfogadására, hivatkozom azok méltányossági érzetére és egy szóval sem fenyegetőtünk szakítással. Sőt ahol a nagybirtokosok egyesülete, pl. a Szabadka kerületi, melynek *Törley Gyula* ur az elnöke, — nem fogadta el az orvosok megállapodásait és közös értekezletet kívánt a megegyezés létesítése végett, ott a járási értekezleti elnök: dr. *Sárkány János* megyei tb. főorvos, topolyai járásorvos tagtársnak legnagyobb örömmel jelentette ki levelében erre való készségét.

Az egész vonalon tehát a legelőzékenyebb magatartást tanusítottuk.

Mindezekből látni méltóztatik tek. K. B., hogy 1. a községi és körorvos tagtársakat igen is figyelembe vettük a szabályrendeleti díjak tisztelben tartására, a mi meg is történt, — 2. fiókszövetségünk semmiféle olyan lépést nem tett, mely ellenkezett volna törvényeinkkel, alapszabályainkkal, vagy az orvosi erkölcsökkel.

Ellenkezőleg: a modern syndicalista mozgalmak terén csak addig mentünk el, a meddig azt szabad volt megtennünk. Viszont azonban reá kell mutatnunk azon megszégyenítésre, melynek részesei voltunk *Vojnits* báró ur indítványának elfogadása révén. Kérjük ezért a tek. K. B.-ot méltóztatásuk *Vojnits* báró urat felkérni azon községi és körorvosok neveinek szíves közlésére, kik a szabályrendeletileg érvényes díjakat túllépték, hogy mi is erkölcsileg torolhassuk meg ezen kihágásukat. De ha viszont ilyen eset nem adta volna elő magát, kérjük a tek. K. B.-ot, méltóztatásuk a megyei meghurcolt orvosi karnak igazságot szolgáltatni.

Eme biztos reményben vagyunk a tek. K. B. iránti kiváló tisztelettel

A Bácsbodrogyvármegyei orvosi fiókszövetség nevében:

Szentfűlöpön, }
Topolyán, } 1908. február 26-án.
Kerényen, }

Dr. Pertschy Ferenc,

elnök.

Dr. Rényi József,

ügyvezető-elnök.

Dr. Spitzer István,

titkár.

HIREK.

Csak azért...

Csak azért, hogy mosolyog az ajkam
S tén, hogy fejem kissé fennem hordom:
Boldogságot ne lássatok rajtam.
Nem igaz az, hogy kacagok folyton!

Ha vételek világot is beszéllek
S az alatt tán csillogó a szemem:
Ne higgyétek, hogy én vígan élek
És hogy én tán sohasem könnyezem!

Csak senkinek nem mutatom soha,
Bánatomat én mindig elrejttem:
Ne lássatok, sorsom mily mostoha,
Nem akarom, hogy szánjatok engem!

Olyan fűjő, oly sebzett a lelkem,
S a szívem a kintől majd megszakad,
Boldogságra én sohasem lettem,
Soha, soha e kerek ég alatt.

Bánhalmi Dezső.

A képviselőházból.

A koalíciós politika torzszülöttjei a „magyarbarát” horvát képviselők megérkeztek. Pénteken már meg is kezdték kisdéd játékaikat, nagy dicsőségére a magyar „nemzeti államnak.” Supiló, a politikai huncutság minden hájjával megkent fővezér alig hogy betette a lábát a parlamentbe, máris újból megkezdte nemzetellenes üzelmeit. Az elnökség lagymatag viselkedésének buzditó hatása alatt megint ékes horvát nyelven kezdte a kötekedést. *Polónyi Géza* nyomban reámutatott, hogy Supilók handabandázása törvénytelen; *Justh Gyula* azonban körömszakadtáig védte drávmantuli kedvenceit, amiért persze ezek lelkesen megtapsolták.

Ezen az ülésen egyébként *Bánffy Dezső*, az egykori hatalmas miniszterelnök kelt ki a házszabályrevízió ellen. Métermázsányi érvekkel bizonyította, hogy a mostani kormány a házszabályok módosításával Bécsnek tesz szolgálatot. *Buza Barna*, a koalíció *óriása* minden áron kellemetlenkedni akart *Bánffynak*, aki azonban alaposan letorkolta a komikus figurát.

Mihálovits Endre rendes helyéről hallgatta az érdekes beszédet. Kezdetben egyedül, később *Fernbach* Péter társaságában, aki azért kereste föl, hogy egynéhány temerini ujságot tudjon meg tőle. A derék pap azonban nem sokat mondhatott fiatal kegyurának. Az, hogy bős politikai ellenfelével, *Matkovich* Bélával kibékült s most együttesen, egyazon irányban mozdítják elő a temerini köztgyekek — már nem ujság.

Ertl János az alkotmánypárti padjairól nézte a karzati publikumot, majd fölkereste *Fernbach* Pétert, akivel a kendergyár ügyeiről beszélt, közben elismeréssel nyilatkozott *Justh Gyula* ebédjéről, melyre előző napon hivatalos volt.

Adamovich István a néppárti korifensokkal *Rakovszky* Istvánnal, *Zborayval*, *Ernsttel* tereferélt. *Szombaton és hétfőn* egy-egy nemzetiségi képviselő mulattatta a Házat.

Scadden a szelidlelkű, szimpatikus *Manojlovits* János szabadkai ügyvéd segített a disszidenseknek. Rövid beszédben, de ügyesen csoportosított érvehalmazzal kelt ki a házszabályrevízió ellen. Utána *Csepány* ostromozta a veszedelmes kormánypolitikát.

Szerdán Goldis László mondott tömérdek igazságot a koalíció népellenes üzelmeiről. *Fernbach* Péter és *Baloghy* a közelből hallgatták a nem-etiségi képviselő érdekes fejtegetéseit. *Fernbach* József azonban, akit csak a karzatok érdekelnek — különösen ha szép asszonyokkal telnek — nem sokat törődött a politikával.

Üdvözet.

Üdvözöltek kikeletnek szerény kis virága, márciusi kék ibolyácska. Mosoly kel az arcán annak, aki meglát; hisz te vagy a tavasznak édes hirnőke. Beteg szivre balzsamot hint a te jöttöd, mert te bizonyítod, hogy van föltanadás, újrászületés, kikelet.

Kacagó gyermekek vidám hangja csendül: „Vegyenek ibolyát, márciusi kék ibolyácskát.”

Veszek tőlük én is, s ajkamhoz szorítom a friss, üde kis virágokat. S míg a lelkem mámoros lesz tőlük, ajkam halkán sugja:

„Üdvözöllek kikeletnek édes virága.”

Dr. Hannig Györgyné.

Egy öreg honvédről.

Az ébredő tavasznak jótékony melegében sütkérezve jártam a mezőkön, élvezettel szívta magamba az üde levegőt s noha a természet már megkezdte nagy átalakulását, lelkeimre mégis melancholikus érzések szálltak, látva itt a disztelen, egyhangú róna messze terjedő síkjait, miket a ragyogó ég kék pereméje még sivarabbá tett.

Amint így gondolataimban elmélyedtem tovább haladtam, észre sem véve, messze magam mögött hagytam a falut, közeledve ama dombhoz, hol a szabadságharcnak egyik legvéresebb ütközete zajlott le egykoron, sok halottat hagyva hátra mindkét, de különösen az ostromló magyar részről. Idővel a hálás unokák kegyelele emlékoszlopot állított a dombra, mely rideg egyszerűségében meredve az égnek, mint egy felkiáltó jel

hívja magára az arra menők figyelmét, hogy ily temetőktől sose riadjanak vissza, ha a zsarnokok fegyvere újra fel találna csillanni e mezőkön, követelve szabadságát egy oly nemzetnek, mely már annyi vérfürdőn át lobogtatta diadallal véres zászlait a szent felirással: „pro libertate.”

Hát akaratlanul is ehhez a helyhez értem és lévén éppen március idusa, szegyenkezve állottam meg ott, mert nem szándékosan indultam ez irányban, pedig ennyi hős csak megérdemelné a fáradságot, hogy ez emlékezetes napon ide térjünk a holtakhoz és közös sirjuk domborodó hantjain egy imát küldjünk fel az egekbe.

Majd rákönyököltem az emlékoszlopot övező korlátra s miközben fejem kezemben pihentettem, vissza merengtem a régmúlt időköt. Gondolatban a csaták százait járva, nem lettem figyelmes a közelemben csattogó zajra és csak mikor közvetlen mellettem hangzott újra a különös zaj, emeltem fel fejem, kíváncsian szemlélve az idegent, kivel a járatlan mező e félreeső helyén találkozottam.

Görnyedt hátú, nyomorék ember volt; hosszú fehér hajfonatai összeolvadtak ősz szakállával; lábszárok helyett, otrombán megvasalt falábakon járt, két esetlen mankóra támaszkodva.

Kíváncsiságom most már csodálkozássá vált át, mert a jövevény bizonyára nagyobb utat tett meg míg ide ért, mi pedig nyomorúsága mellett rettentő fárasztó lehetett — tehát nem csekély ok hozhatta őt e helyre.

Köszöntöttem. — Jó napot, bácsi! Kedvetlenül dörmögte az „adjon Isten”-t és leült a kőtalapzatra, jelenlétemet további figyelemre sem méltatva.

Mivel magam is fáradt voltam, szintén leültem nem messze tőle s mialatt szivarra gyújtottam ébren figyeltem minden mozdulatát.

S csak mostan, midőn egy helyre meredő tekintetét követtem, tünt fel nekem az alattunk fekvő pázsit köves volta, ami arra engedett következtetni, hogy azok egy romnak utolsó maradványai lehetnek. Felkeltem tehát és közlebből vettem vizsgálat alá a törmeléket. Mikor vissza tértem láttam, hogy az öreg figyelmes lett reám és helyemre leülve tényleg meg is szólalt:

— Ifju uram, amint látom, érdeklődik e hely iránt.

— Igen, minden, ami történelmi nevezetességű, lekötöi figyelmemet és itt, mint tudni fogja, véres harc játszódott le.

— Oh, tudom, nagyon jól tudom!

— Talán ön már akkor is ezen a vidéken lakott?

— Nem, én nem laktam e vidéken, de megcsuklott, ám csakhamar folytatta — de jártam itt; ama nevezetes napon, jobban mondva éjjelen is itt voltam.

— Oh, ugy ön sok érdekes részletet fog tudni ama éjjeli ütközetről. Nem lenne szíves nekem egyet-mást elmondani, — nagyon hálás lennék érte.

— Igen, egyet-mást fogok tudni, sőt olyat is, mit én kivülem más már nem tud, mert kik tudták, rég itt lent porlanak e kő alatt, melyen ülünk. Azonban multamról sohasem szerettem beszélni, de ma, csodálatosképen, úgy vágyom mindazt elmondani, amit szivembe zártam, mintha sejténém, hogy soká egy sem látom ezen emlékdus helyet, előérzetem sugja, nemsokára ide le térek pihenni hős bajtársaimhoz. Ezért s mivel ön megnyerte rokonszenveimet, hajlok kérésére és nem temetem multam magammal a sírba.

Ezekután a következő érdekfeszítő elbeszélést voltam szerencsés öreg barátomtól hallani.

Én tulajdonképen születésemre nézve nem vagyok magyar; Ausztriában születtem. Mielőtt kitért a magyar szabadságharc, mint hadnagy szolgáltam az osztrák hadseregben és garnizonom Bécsben tartózkodott. Itt ismerkedtem meg egy magyar nemes leányával, aki nemsokára találkozásunk után a jegyesemmé lett. Eme nő, kihez végzetem vezérelt, kit szinte örvényben szerettem úgy jó mint balsorsomban és kit szeretni fogok a hűvös síromon túl is, ezen a helyen lakott. Azon kövek, melyeket ön az imént megvizsgált, alapját képezték a kastélynak, ama kastélynak, mely földig legett az azt övező gyönyörű parkkal együtt — ma már szinte minden nyomot eltörölt e földről a fél évszázados idő romboló keze.

Mikor a szabadságharc kitért, itt tartózkodtam jegyesemnél, semmi kedvet sem érezve, viszatérni ezredemhez szabadságom letelte előtt. Ebben az időben már véres hírek szálltak szét az országban, mihozzánk is eljutva a magányban. Kedvesem bátyja, ifju éveinek dacára, nagy készüléteket tett, hogy a legelső, e vidéken megjelenő magyar csapathoz csatlakozzon, felajánlva kardját hazája szolgálatára. Ez az ifju rajongó szenvedelemmel beszélt nekem az elnyomott népek rabszolgaságáról s noha többször évelődtem vele, hogy mint ellenfelek fogunk találkozni a harcmezőn, magamban igazat adtam neki, mert nemcsak az ős tüzes szavai győzték meg téves

nézeteimet, hanem a nővérem dallamosan hangzó érvei is.

Egy este éppen a legujabb eseményeket tárgyaltuk vacsora után, mikor agyonhajszolt lovon paraszt vágatott az udvarra, jelentve nekünk, hogy nagyszámú rác csapat közelg a kastély felé, felgyújtva mindent, amit utjában talál.

E hír hallatára valamennyien ösztönszerűleg a lenyugvó nap irányában néztünk és rémtülve láttuk, hogy a falu ég.

Először a ház ura nyerte vissza nyugalmát és elrendelte: az összes környéken lakók gyűljenek egybe a ház udvarán, magukkal hozva minden értékes holmijukat. Én természetesen csak jegyesemmel foglalkoztam, törekedtem rábírní, hogy hagyja el a házat és szökjék velem biztonságosabb helyre; ám hiába való volt minden könyörgésem. Nem csak nem hajlott kérésemre, hanem erőlyesen kijelentette: ő velünk fog harcolni utolsó leheletéig, mert — mondá — ha annyi férfi ontja véréit hazájáért, miért ne tethetné azt egy nő is — neki szíve helyén van és a fegyverek kezelésében sem járatlan. Ez a kijelentés mély aggodalomba ejtett, de másrészt büszkén dagasztotta keblemet, hogy ily bátor nőt valhatok majd egykoron magaménak. Ezek után erősen körülbástyáztuk magunkat, mely munkánkat azonban nem jártunk még végén, mikor a rabló csorda már körülkerített bennünket és szemmel láthatólag mind szűkebbre övezte gyűrűjét.

Mi köszöntöttük őket!

A puskák felcsillanó lángjánál láttam csak, mily sokan vannak ellenségeink és legott tudtam, hogy nincs számunkra mentéség, ha csak segítség nem érkezik. Rettentő kétségbeesésben arra a vakmerő gondolatra jöttem, hogy áttöröm az ellenséges vonalt és segítséget hozok. Mialatt felnyergeltem a leggyorsabb lovat, bucsut vettem szerettimtől; mátkámhoz érve, az könnyezve nyakamba borult és szenvedélyesen csókolta arcomat. Utolsó esőkjai voltak ezek. Lovamra pattantva láttam, mint megnyugodva már újra rákönyökölt az ablakdeszkára s lött férfi bátorsággal az ellenre. Még egy bucsu szót kiáltottam feléje, azután eszeveszett vágatásra ösztökélve lovam, kivágytam az ellenség közé. Azt hiszem e vilámgyors vágatásnak köszönhetem, hogy golyó nem talált.

Nem tudom minék tulajdonítsam, a véletlennek, avagy Isten ujjának, hogy hat kilométer hátrahagyása után egy honvéd seregbe bukkantam, mely az ország déli részének védelmére lett kirendelve. E csapat vezére *Damjanich* volt, akit akkor még nem ismertem, de még ez éjjel megismerhettem teljes nagyságában. Röviden tettem meg a jelentést. Ő azonnal megváltoztatta az utiányt és legnagyobb sebességgel követett a kastély felé. Ám hiába volt nagy szerencsém, hiába fejtették ki a jó honvédek a legnagyobb gyorsaságot: későn érkezünk.

Mihálovits Aladár.

Március 15. Bezdánban. A bezdáni Olvasókör kebelbeli datárdjának közreműködésével saját helyiségében (*Dobos Ferenc*-féle vendéglő) március hó 14-én este március Idusa 60-ik évfordulójának emlékére ünnepélyt rendez műsorral: 1. „Hymnus.” Énekl a dalárda. 2. Elnöki megnyitó. Mondja *Ligeti Dávid*. 3. Ünnepi beszéd. Mondja *Bosnyák János*. 4. „Pusztán.” Költemény. Tompa *Mihálytól*. Szavalja *Topál Imre*. 5. „Fohász.” Férfikar. Huber *Károlytól*. Énekl a dalárda. 6. „Mi a haza?” Melodráma. Szövegét írta *Ábrányi Emil*, zenéjét szerzé dr. *Horváth Ákos*. Szavalja *Jámbor Béla*, zongorán kíséri *Farkas Ferenc*, a karokat énekl a dalárda. 7. Elnöki záró. Mondja *Ligeti Dávid*. 8. „Szózat.” Énekl a dalárda.

Együtt haltak meg. A Bajával szomszédos *Szeremléről* írják: id. *Dömötör Lászlóné*, *Dömötör László* szeremlei jegyző édesanyja már hosszabb idő óta betegeskedett, de szívós természete lévén, esztendőig állta a súlyos bajt. Most csütörtökön influenzába esett id. *Dömötör László* a férje, kit oly mértékben támadott meg ez a veszedelmes betegség, hogy hétfőn este a beteg meghalt. Még azon éjjel meghalt szerető hitvese is, kivel a legnagyobb boldogságban és szeretetben éltek harmincöt esztendőn keresztül.

A bajai Tanítóképző növendékei nagyszabású március 15-iki ünnepélyt rendeznek. A műsor a következő: 1. Szabadságdal. Irta *Huber Károly*. Énekl az ifjusági dalkör. Zongorán kíséri *Gruber Károly*, orgonán *Polgár József* III. b) oszt. t. 2. Március 15-ike. Emlékbeszéd. Mondja *Wittmann László* IV. a) oszt. t. 3. Mi a haza? Irta *Ábrányi Emil*. Zenéjét szerzé *Horváth Ákos*. Szavalja *Kisvárdy Gyula* IV. b) oszt. tan. Kiséri az ifjusági énekkar és *Weigele Oszkár* III. b) oszt. tan. zongorán. 4. Magyar vagyok. Irta *Pósa Lajos*. Szavalja *Sptznagel János* IV. o. népisk. tan. 5. Nemzeti dal. Irta *Petőfi Sándor*. Szavalja *Depinyi János* III. a) oszt. tan. 6. Magyar ifjusági induló. Irta *Kersch Ferenc*. Előadja az ifjusági zenekar.

Zentaiak estélye Budapesten. A budapesti Zentai Asztaltársaság folyó hó 12-én tartja megnyitó estélyét a Feltick-féle vendéglő külön termében, melynek műsora: 1. Beköszöntő. Tartja Jedlicska Jenő jogszigorló, a „Z. A.” titkára. 2. „A kiegyezés közjogi vívmányai.” Előadja: dr. Kalmár Antal, a „Z. A.” asztalfő elnöke. 3. Versek. („A kis Ilonka . . .” „Iren dalok.”) Irta és felolvassa: Plagizátor. (Jedlicska Jenő.) 4. „Pár szó az ó- és új-görögrol.” (Klasszika-filológiai böngészés.) Előadja: dr. Pintér Ödön, főgimn. tanár, a „Z. A.” elnöke. 5. Szabad pont. 6. Megbeszélések. Indítványok.

Feloszlott segélyegylet. A cservenkai tatarék és segélyegylet legutóbbi közgyűlésén 325 szóval 275 ellen kimondták a pénzintézet feloszlását.

Az újvidéki főispán titkárává a belügyminiszter dr. Ribiczey Kálmán zombori ügyvédjelöltet nevezte ki.

Öngyilkosság. Szalay Imre apatini szolgabírói irnok folyó hó 8-án délelőtt Zomborban forgópisztolyal öngyilkosságot követett el. Özvegyet és egy 20 hónapos árva hagyott hátra.

Olcsó suba. Bakos Ferenc csantavári lakos — mint levelezőnk írja — a napokban olcsó subához jutott. Ugyanis ifj. Kocsis Józseftől 6 koronáért vett egyet. Később azonban kitudódott, hogy az eladó a subát atyjától ellopta. E miatt Bakos ellen orgazdaságért feljelentést tettek.

Egy szövetkezet csödjé. A zentai alvégi keresztény fogyasztási szövetkezet ellen elrendelték a csődöt. Tömegmondnok dr. Soti Ádám zentai ügyvéd.

Csőd Szabadkán. Lányi Miksa szabadkai kereskedő ellen elrendelték a csődöt. Tömegmondnokká dr. Vajnyits H. Józsefet neveztek ki.

A Bácskai Hitelbank igazgatóját, Füredi Jákót a szabadkai büntetőtörvényszék szabadlábra helyezte.

Betörés Csantavéren. Kiss Györgyei Péter csantavéri lakosnál — mint levelezőnk írja — a napokban, az esti órákban, míg ő távol volt, zárt lakásának ablakát betörték és a szobában levő szekrényben elhelyezett 3 darab 100 koronás, 1 darab 20 koronás arany és papírban elhelyezett 50 darab 1 koronás ezüst pénzt, összesen 370 koronát elloptak. A nyomozás megindult, de eddig eredményre nem vezetett.

Házasságok. Dr. Prokesch Géza szabadkai orvos eljegyezte Zsvikovits Irén kisasszonyt Budapesten.

Harsány Lajos zentai gym. tanár eljegyezte Bállai Ida kisasszonyt Vadászlóról.

Szögyéni Gyula szabadkai törv. jegyző eljegyezte Robinsohn Franciska kisasszonyt Egerből.

Schaffer Gyula feketehegyi kereskedő eljegyezte Fischhof Katica kisasszonyt Bajáról.

Kihut János szabadkai törv. jegyző eljegyezte Stieglmayer Mariska kisasszonyt Overbászlóról.

A tavankuti templom ügyében a napokban, Mukits Simon és Antunovits József vezetésével nagyobb kiöltés tisztelettel dr. Városv Gyula érseknél, akit arra kértek, hogy a templomfelépítése körül fölmerült akadályokat hártsa el. Az érsek kedvező választ adott.

A bácskerteski iskola felépítése dr. Városv Gyula érsek 5000 korona segélyt helyezett kilátásba, ami a szegények lakta község polgársága körében nagy örömet kelt.

Agyonlőtték a csendőrök. Bajáról jelentik eme feltűnő esetet: Tragikus végű nyomozás tartja most izgalomba a bajai közvéleményt. A csendőrpuska dördült el a héten nyomozás közben és halálosan talált egy bajai szőlősgazdát. Ribár István bajai lakost nyolcrendbeli lopással gyanúsították. Kalyhac-övet, 3000 szőlővesszőt és több ezer téglát lopott állítólag. A csendőrség két őrsvezetője Nyerges Bográd György és Kustján Mihály kedden megindították és szerdán folytatták a nyomozást. A szőlővesszőket is, Ribárt is megtalálták ennek szőlőjében, mire Ribár a csendőrök láttára futásnak eredt, majd pedig az utána iramodott két csendőrrel szembeszállva, karót emelt rájuk. Kustján Mihály őrsvezető erre főkaptá szolgálati fegyverét és szivenlőtte az egyedül levő Ribárt, aki ott nyomban halálra sebezve összeesett. A tragikus végű nyomozásról azonnal jelentést küldtek a kerületi parancsnokságnak, mely két hadbírót küldött le Bajára a vizsgálat megejtése végett. A vizsgálat abban az irányban folyik, forgott-e fenn szüksége annak, hogy két fegyveres csendőr lelővéssel tegyen áralmatlanná egy szál karóval fölfegyverezett ember.

Elüljárósági vacsora Topolyán. A topolyai községi elüljáróság — mint levelezőnk írja — február 29-én vacsorát rendezett, melyen a járási főszolgabíróval, Csizsár Péterrel az élén, a város színe-java volt jelen. A vacsorán, melyen a késő éjjelig tartott el, számos felköszöntő hangzott el.

Halálozások. Özv. Jovanovits Györgyné e hó 7-én 78 éves korában meghalt Obecsén. Nagy részvétellel temették.

Kató Pál alsókaboli rendőrvetető folyó hó 7-én 48 éves korában 15 évi szolgálat után elhalálozott. Özvegyet és egy árva hagyott maga után minden segély nélkül; mert az özvegy miután a nyugdíjintézmény csak 4 év óta áll fenn, sem kegy, sem nyugdíjat nem kap.

Öngyilkosság Kossuthfalván. Kovács Ferenc 75 éves Kossuthfalvai lakos — mint levelezőnk írja — a napokban az istállóban felakasztotta magát. Mire rátaláltak, halott volt. A nyomozás során kiderült, hogy az öregember életunt volt, mert felesége hosszabb ideje betegeskedik; utóbbi időben meg is vakult, ami annyira elkeserítette a férjet, hogy az élettől megvált.

Az iszákosság vége. Török József 57 éves pacséri gazda — mint levelezőnk írja — ezeltől komoly, dolgos ember volt, de utóbbi időben annyira iszákos lett, hogy kis gazdaságát elpocsékolta. Ez az elszegényedése buskomorra tette. E hó 25-én reggel, míg felesége a piacon járt, a szobában felakasztotta magát. Mire az aszszony hazajött, férje halott volt. Az öngyilkos tettét pillanatnyi elmezavarásban követte el, mert a tulságos iszákosság miatt már delirium felé hajlott.

Egy pénzintézet jubileuma. Az Első Újvidéki Magyar Előtegezési Egylet a napokban ülte meg fönnalásának 40-ik évfordulóját. A jubiláris közgyűlésen dr. Horváth Géza, az intézet ügyésze nagyszabású, az egylet működését minden vonatkozásban felölöl beszédben emlékezett meg a nevezetes alkalomról. Visszapillantást vetve az intézet negyven éves múltjára, szép szavakkal emlékezett meg az ezzel kapcsolatban eseményekről, valamint a személyekről, akik ezt az intézetet — mely különösen a kisebb vagyoni erejű polgárság gazdasági érdekeit szolgálja — életre hívták, fenntartották, a virágzás mai fokára emelték és örökök a jelen generációnak átadták. Előadta, hogy az intézetet 1867-ben Fuchs Ignác kezdeményezésére Molnár György, Grossinger Károly, Busek Antal, Jausz Frigyes és Tunner Antal alapították. Első alakuló közgyűlést az intézet 1868. március hó 20-án tartotta. Az intézet első vezérigazgatója Molnár György volt, utána Herger Péter, majd — husz éven át — Schreiber Nándor, később Juba Adolf voltak az intézet igazgatói, míg végre az intézet vezetését 1898. év február hó 20-án történt egyhangú megválasztása alapján Wurst Lajos motani vezérigazgató vette át. Wurst Lajos vezérigazgató érdeme, hogy immár tíz évi működése alatt az intézetet minden irányban megszilárdította, jó hírnevét a legszélesebb körökben biztosította, az ő előrelátásának és tapasztalatának köszönhető, hogy a legutóbbi év gazdasági és pénzügyi válságát az intézet rázkódtatás nélkül élte át. Vezetése alatt létesítették az intézet új alapszabályait, a tisztviselői nyugdíjalap, az intézeti különleges tartalékalap — mely ezidő szerint 12,949 koronát tesz ki — az intézeti betét — állomány mennyisége pedig működésének ideje alatt 866,952 koronáról 1,439,013 koronára emelkedett és ezen fejlődésnek eredményeképp az intézeti alap nyeresége is — mely az 1897-ik évben 35,548 koronát tett ki — az 1907. év mérlegében 60,762 koronányi összegre rug.

Az igazgatónak 10 évi működése emlékeül es az elismerés és tisztelet jeléül az intézet közgyűlése egy értékes gyémántgyűrűt ajánlott fel, azonkívül a jubiláris ünnepség alkalmából az igazgatósági, felügyelő-bizottság és az intézet tisztviselői karáról egy fényképcsoportot készült, mely ugyancsak a közgyűlésen lett leleplezve. Ugyanezen alkalommal Siebold Ádám igazgatósági tag indítványára jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavazott meg az intézet közgyűlése dr. Horváth Géza jogtanácsosnak is, aki tíz év óta működik közmegelegedésre az intézetnél.

A titeli rétékelő bizottság folyó hó 9-én kezdi meg a réti földek tavaszi árverését. Az árveréseknél a zombori pénzügyigazgatóság — mint levelezőnk írja — a folyó évben egy újítást léptetett életbe, amennyiben az árverezők a bérösszeggel egyetemben a III. osztályu keresti adót és egyéb járulékokat is kötelesek bevonní.

A sorozások felülvizsgálata. A honvédelmi miniszterium elrendelte, a bácsmegyei sorozási eljárások felülvizsgálatát. Dr. Orlay Antal honv. min. osztálytanácsos, aki az ellenőrzési munkálatokat országszerte végzi, a napokban Újvidéken járt, ahol az újvidékjárásbeli sorozás most van folyamatban. A bizottság működésével minden tekintetben meg volt elégedve, aminek meleg szavakban kifejezést is adott a bizottság elnökének, Latínovits Pál ny. főispánnak, aki — az osztálytanácsos megjegyzése szerint — nagy gondnal és pontossággal vezeti az eljárást, továbbá Nikolics főszolgabírónak és Fratracevits tb. főszolgabírónak is.

A bácsalmási járásbírósg köréből. A m. kir. igazságügyminiszter Varga Imre szabadkai kir. törvényszéki segédtelekkönyvvezetőt a bajai kir. járásbírósgához telekkönyvvezetővé nevezte ki.

A kulai helypénzszedői bérlet. A kulai országos vásárokon gyakoroltató helypénzszedési jog bérbeadására a község előljárósága f. é. március 5-én tartott árverést. Ajánlatot tettek: Hahn József (Kula) 2685 kor., Sauer János (Kula) 2935 kor., Schank Dániel (Ujverbász) 2995 kor., Vajandt János (Kula), 3000 korona, Francz Rápoly (Kula) 2815 kor. és Legyenócz (Kula) 2600 koronával. A bérletet Vajandt János kapta meg.

A bajai városi közkórház részére szükséges fehérművek szállítására a város tanács február 13-án tartott árverést. Ajánlatot tettek: Diamant Lajos (Baja) 4740 kor., Freudiger Mózes és fiai (Budapest) 4341 kor. 49, Kurländer és Ehrenfeld utóadai (Nagyvárad) 4295 kor. 70, Bloch Armin (Miskolc) 4440 kor. 72, Blum Sándor (Budapest) 4750 koronával. Döntés még nem történt.

Az ipartörvény-tervezet népszerű ismeretése. Az iparosok és kereskedők részéről évtizedek óta várva-várt ipartörvény revízió végre napirendre került. A kereskedelemügyi miniszter megküldte már a törvény-tervezet első részét véleményadás végett a kamaráknak, ipartestületeknek, hatóságoknak stb. A kereskedelemügyi miniszter, mint a leiratokból kivehetők, nem foglalt még állást a tervezet egyes rendelkezései dolgában, hanem előbb megismerni kívánja az érdekeltek kívánalmait és törekvéseit, épp ezért kívánatos, hogy e tekintetben az érdekeltek óhaja és a közvélemény tömören, imponáló mértékben jusson kifejezésre. Ez érdekből Szabó Gyula, szegedi kereskedelmi és iparkamara kiváló képzettségű, fáradhatatlan másodtitkára a tervezet magyarázó szöveggel, a régi törvény rendelkezéseire való utalásokkal olcsó füzetekben kiadta, hogy minden érdekelt hozzájuthasson az őt érdeklő szabályok megismeréséhez. E füzetek az ipartestületnél és a könyvkereskedésekben kaphatók, olcsók és kiválóan alkalmasak a törvény-tervezet tanulmányozására s így a szakköröknek a legmelegebben ajánlhatjuk.

Uj cégek. Bácsmegyében ujabban eme cégek létesültek:

Mozsor, Handler Simon vegyeskereskedő.

Felsőkabol, Braun Emil szatócs.

Széplégeti bank és váltóüzlet, Mandl és társai (Mandl Mátyásné sz. Kleiner Anna Mária a cégbe belépett.)

Ujvidék, Flesch testvérek festék és olajkereskedők. (Tulajdonosok Flesch Lipót és Flesch Károly.)

Ujvidék, Jovánovits Pánta és társai. (Tulajdonosok Jovánovits Pánta és Petrovits Péter.)

Szenttamás, Hausser és Schank tégláégetők. (Tulajdonosok Hausser János és Schank Péter.)

Ujverbász, Seidl Nándor és fia vegyeskereskedők.

A dunagözh.-társaság e hó 8-án kezdte meg a személyszállítási forgalmat s e hó 21-én meg fogja indítani Budapest-Baja-Bezdán-Belgrád-Galac közti postahajójáratait is. A hajójáratok menetrendje a következő:

I. Budapestről Bajára és viszont, naponkint helyihajó közlekedik, mely

Budapestről délben 12 órakor indul és este 9 óra 55 perckor érkezik Mohácsra.

Bajáról fölfelé szintén délben 12 órakor indul és éjjel után 2 órakor érkezik Budapestre.

Budapest-Baja-Bezdán-Ujvidék-Belgrád-Galac között úgy le-, mint fölfelé hetenként háromszor postahajó fog közlekedni.

Budapestről lefelé indul kedden, csütörtökön és szombaton este 10 órakor.

Verekedő testvérek. Vida Illés csantavéri tanyai lakos — mint levelezőnk írja — már régebbi idő óta haragban volt édes testvérel, Vida Istvánnal. Mult hó 25-én Vida Illés a tanyáról a községbe tartott; utközben összejött fivérével, akivel összeszóalkozott, miközben Illés Istvánt egy bottal úgy fejbverte, hogy az össze-rogyott. Az arra menők szedték fel a súlyosan sérültet. A támadó testvér ellen megindították az eljárást.

Megtámadott rendőrök. Csantavéren — mint levelezőnk írja — Toldy Antal, Horváth Ferenc, Oszvár István és Vida József mulatozás közben megtámadták Kisbezdáni és Hernyák rendőröket, akiket súlyos sérüléseket ejtettek. E miatt följelentették őket a szabadkai ügyészségnél.

„Ujvidéki Híradó” címen e hó 9-én hetenként egyszer, hétfőn megjelenő 4 filléres lap jelent meg. Szerkesztője Egerváry János.

Támadás egy vendéglős ellen Kishegyesen — mint levelezőnk írja — a napokban Fontányi József vendéglóst a saját helyiségében megtámadta Malkácsi István ottani lakost s egy gyertyatartóval úgy fejbe ütötte, hogy összeesett. A tettest följelentették.

A temető csöndjében. Ujvidékről jelentik eme megrendítő esetet: A napokban a délutáni órákban egyik köztisztelőben álló urnó kiment a temetőbe, hogy egyik kedves halottja sírjára koszorút vigyen s kisírhassa magát a sírdombon. A mint így elmerülve az imádságba, felpillantott egyszer, egyik közeli kripléből két emberi alakot látott kibujni. A mélységes temetői csend, a talán már alkonyodó nap okozta homály olyan keretet nyújtottak ennek a látványnak, hogy a mit sem sejtő uriaszony hangos sikoltással esett össze és elájult. A dologban pedig csak az volt az egész, hogy a két ember, kőműves volt, kik az új kriplékben dolgoztak, s akkor akartak éppen haza menni. A két kőműves azonnal az elájult nőhöz sietett — s nagynezen életre keltették s hazavitték a lakására. Ettől a perctől kezdve az uriaszony állandóan zavartnak látszott, úgy hogy hozzátartozói szükségesnek látták a kórházba szállítását. Mint értesülünk, a szerencsétlen uriaszonyra oly nagy mértékben hatott az ijedség, hogy pár nap alatt beleőrült. A szerencsétlenül járt élőhalott iránt városszerzte nagy a részvét.

Követendő példa. Kucorán — mint levelezőnk írja — a múlt hóban *részvénytársasági részárszék* alakult 10 koronás részvényekkel azon céllal, hogy a helyi részárosok által túlhajtott husáratok ellensúlyozza, illetve a *lehetőségig* leszállítsa. Ennek eredménye képen a husárok nálunk a következők: a részvényeseknél a borjúhus klg.-ja 1 korona, a marhahúsé 88 fillér; a részárosoknál a borjúhus klgja 1.04 kor., a marhahúsé 92 fillér. Hogy a husdrágaságot csakis ily módon lehet ellensúlyozni, azt bizonyítani fölösleges.

A bácsalmási dalárda hazafias ünnepe. A bácsalmási dalárda március hó 14-én, szombaton, az Ambil-féle vendéglő termeiben, saját alapja javára hazafias ünnepélyt rendez. Beléptidij személyenként 1 korona. Kezdeté pont 8 órakor. Felülvezetéseket köszönettel fogadják. A műsor ez: 1. Hymnus. Erkel Ferencétől. 2. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 3. Kossuth sírja. Ábrányi Emiltől. Szavalja Arnold Sárka k. a. 3. Tavasz elmúlt. Lányi Ernőtől. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 4. Kossuth Lajos azt üzenté. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 5. Ünnepi beszéd. Tartja dr. Hetényi Pál. 6. Napnyugatról napkeletre. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 7. Talpra magyar. Egressy Bénitől. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 8. Vándor madár. Ábrányi Emiltől. Szavalja Szeszler Adolf. 9. Nemzeti ima. Éneki a Bácsalmási Dalárda. 10. Szózat. Éneki a Bácsalmási Dalárda. Az estebéd után reggelig tánc lesz.

Szomorú sorozási eredmény. A bácskai legények jóhíre — úgy látszik — hanyatlóban van. Ezt bizonyítja az óbecsei járási sorozási eredménye. Ugyan az óbecsei járásban 1258 *védköteles közül besoroztatott csak 179*, visszahelyezettett 481, fegyverképtelennek találtatott 91, felülvizsgálatra megy 21, katonai kórházi megfigyelésre küldetett 17 és teljesen nyomorék 3. Ezzel kedvezőtlenebb eredmény vajmi ritkán szokott előfordulni.

MULATSÁGOK.

A Dmke palánkai fiókja a napokban hangversenyvel egybekötött táncestélyt rendezett, mely anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt fényesen sikerült. A jelen volt nagyszámú és előkelő hölgyközönség névsora ez:

Asszonyok: André Gézáné, özv. Abelsberg Simonné, Bacslits Sándorné, özv. Breszlauer Mátyásné, báró Buttler Sándorné Bernheim Manoné, Barlanghy Árpádné, Bikár Györgyné, Bunda Jánosné, Csarsch Gáborné, Dr. Czibur Károlyné (Bulkeszi), Diksz Lajosné (Dunabököny), Degrell Istvánné, Duptza Kálmánné (Bácsujlak), Dzsánits Mártonné, Deutsch Béláné, Dembitz Sándorné (Szilbács), Fülöp Ödönné, Fertályi Jánosné, Fürst Lászlóné, Fürst Emilné, Gorzó Lászlóné, özv. Dr. Hlavathy Dezsóné, Horváth Máténé, Honld Imréné, özv. Hipp Antalné, Horovitz D. L.-né, Hauswirth Józsefné, Dr. Ilg Edéné, Illés Antalné, Joeckl Lajosné, özv. Jančekné, Kardos Pálné, Kanyó Béláné, özv. Kopper Istvánné, Klebovits Sándorné, Kőszeghy D.-né, Löbl Samuné, Löwinger Samuné, Löwy Jakabné, Lindenschmidt Frigyesné, özv. Lamács Flóra, Marjanovits Alajosné, Morgenstern Adolfné (Bácsujlak), Müller Józsefné, Märzluft Mátyásné, Marton Istvánné, Nagy Istvánné, Nagy Dezsóné, Nagy Lajosné, Dr. Nagy Ákosné, Payerle Nándorné, Paupert Rezsóné, Dr. Pető Jánosné, Popper Jakabné (Dunabököny), Partics Istvánné, Dr. Payer Ferencné (Szépliget), Piller Józsefné, Petrovics Szvetozárné, Pápay Istvánné, Dr. Perlesz Edéné, Dr. Róth Leoné, Reszely Károlyné, Reszely Lipótné, Reisz Jánosné (Szépliget), Roszstok Samuné, Dr. Revitzky Jenőné, Spolarich Jánosné, Schilly Józsefné, Schneider Istvánné, Schlotter Józsefné, Spitz Adolfné, Schreiber Ferencné, Dr. Szommer Antalné, Szommer Józsefné

(Dunabököny), Szabó Ferencné, Sztojakovics Milosné, Tolnay Jánosné, Tessényi Istvánné, Vincze Ferencné, Wéber Sándorné, Weisz Adolfné (Bács), Virág Mihályné, Wölfl Péterné, Zakkay Aladárné, Zarándy Zoltánné.

Leányok: André Bella Breszlauer Laura, Babics Mici, Bikár Jovánka, Billanics Irén, (Szépliget), — Bacslits Szavetta, — Bacslits Lenke, — Bacslits Leposzava, Bacslits Olga (Sztapár), Bernheim Olga, Bernheim Elza, Bernheim Margit (Ilok), Czibur Mariska (Bulkeszi), Dada Ivánka (Zombor), Fehérváry Aranka (Bácsborsod), Fürst Terés, Friedrich Stefánia, Gosztonyi Margit, Gruby Erzsé és Mariska (Bulkeszi), Hlavathy Ilma, Horovitz Irén, Illés Margit, Joeckel Anna, Valtner Válika (Szilberekéről), Kóring Paula (Bácsujlakról), Kopper Irma, Kanyó Flóra (Bácsujfaluról), Lengyel Klára, Löbl Ella, Milch Margit (Budapest), Modrics Rózsika (Ószivác), Nagy Ilonka, Nagy Mária, Pető Irén, Pető Ilonka, Payer Annuska (Szépliget), Popper Rózsika (Dunabököny), Rauch Teréz, Róth Aliz, Róth Lenke, Szommer Anna, Szommer Flóra, Szommer Etel, Spitz Margit, Schilly Paula, Szeghy Erzsé, Sztojakovits Ivánka, Szedressy Mária, Tessényi Ilonka, Uvalits Dobrilla, Weisz Jylán (Bács), Vajnay Ayda (Ujvidék), Wagner Mária (Gombos).

A bácsalmási izr. ifjuság alakítandó egylete javára március 21-én a „Nemzeti Szálló” összes termeiben zártkörű purimmulatságot rendez. Diszelnök: Rosenberg Emil. Főrendező: Dr. Dávid Arthur, Kalmár Károly, Rosenberg József. Vigalmi bizottsági elnök: Szeszler Adolf. Kezdeté este 9 órakor. Belépő-díj: Személyjegy 2 korona, családjegy 5 korona. A zenét Dankó Lajos bajai zenekara szolgáltatja. Felülvezetéseket köszönettel fogadják és hirtapilag nyugtáznak.

A cservenkai tűzoltóegylet f. hó 7-én műkedvelői előadással egybekötött táncvigalmat rendezett, mely jól sikerült. A Pannónia-vendéglő nagyterme zsúfolásig telt meg közönséggel, mely a reggeli órákig mulatott.

A topolyai polgári olvasóegylet ősi szokás szerint farsang utolsó napján tartotta meg bálját. Ezúttal is zsúfolásig teltek meg a termek. Az estély nagy arányát bizonyítja az, hogy a bevétel 477 korona volt.

Bácskai karcos.

Balla Aladár főispán a kath. kör küldöttségéhez intézett szép beszédében felpanaszolta a szociálisták által okozott társadalmi betegséget.

Sebaj. Minden betegségnek meg van az orvoszere. Ujvidéken is meg fogják találni. Ha másutt nem, hát a VI. uj patikában.

Bácsgyulafalvának nem kell járda. A bácsgyulafalviak persze úgy gondolkodnak, hogy ők a mocsárban is egyenes, jó uton járnak. Nem úgy, mint egynémely város népe, mely aszfalton jár s mégis rossz uton halad.

Az iparjog változásait alapos szakkészültséggel ismerteti Szabó Gyula, a szegedi kamara másodtitkára.

Nem hiába szabó, de ért is a törvénytervezet szabásához.

Orvosi jubileumok. A múlt héten Ivencz paripási orvos ilte meg 50 éves működésének jubileumát. Legközelebb dr. Havel zombori orvost ünneplik ugyanily alkalomból. Ilyenkor persze elűnnek ama kellemetlen emlékek, melyek orvos és község közt gyakran fölmerültek. Hja! a jubileum egy *havelok*, mely mindent eltakar.

A magyarkanizsai pártmozgalom. A magyarkanizsai választókerületben nagy mozgalom indult meg egy ellenzéki párt létesítésén. Különösen *Mohol* község mozgolódik erősen.

Dr. Lovászyt kissé bánthatja a dolog, hogy népszerűségét a *mohi ol'* korán vonja be.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. B. I. Martonos. Egyik közelebbi számunkban jelenik meg.

K. M. Kuczora. Köszönjük. Gyakoribb értesítéseit kérjük.

W. G.-ly. Nem használhattuk.

Dr. T. K.-n. Már elment.

„A haladás útján”. Ebből a versből nem igen tűnik ki.

H. G. Baja. Már utban van.

St. B. Zenta. Köszönjük. Mihelyt hozzá jutunk, azonnal elkészítjük. S már túl van azon az állásponton.

Gr. Zombor. Elkülönítették. Ott több munkatársunk van. A másikat nem mondhatjuk meg.

Sz. M.-r. G. K.-hoz tettük át.

Dr. H. Gy.-né. Nagy örömmel vettük, mert ebből azt látjuk, hogy Nagysád teljesen megértette a helyzet

fonákságát és így a kellemetlen következmények felelősége alól bennünket fölment.

K. K. Kula. Intézkedtünk, hogy oda küldessék.

P. M. Monta Carlo. Vasárnap tettük postára. Kettőt küldtünk belőle.

H. T.-r. Még nem küldhettük.

A márciusi ünnepélyekről részletes tudósítást ké-rünk levelezőinktől.

Dr. B. Meglesz. Türelmet kérünk.

B. D. Kunbaja. Sorra kerülnek.

297/1908.

Pályázati hirdetés.

Sajkásgyörgye nagy községében üresedésbe jött községi **orvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Az állás a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Évi fizetés 1600 korona.
2. Trachomások gyógykezeléséért 200 korona.

3. Szabályrendeletileg megállapított vágatási biztosi díjak.

4. Természetbeni lakás.

5. Beteglátogatásért és vénnyírásért nappal 40 fillér, éjjel 80 fillér.

6. Egyéb kiküldetéseken a szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajják, hogy az 1883. évi I. és az 1876. évi XIV. t.-c.-nek megfelelőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó évi **április hó 10-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert a későn érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Megjegyzem végül, hogy a magyar nyelv mellett a szerb és ruthén nyelv tudása is kívánatos.

Zsabya, 1908. március hó 5-én.

Dr. Széchényi Tamás

3—1

főszolgabíró.

Félvér simenthali bikák és Yorkshire tenyészállatok elsőrendű minőségben kaphatók dukai **Takács Ferenc** gazdaságában **Duka, Vasmegeye, vasut és táviró: Jánosháza.**

Árlejtési hirdetés.

Az ósziváci kör. kel. szerb egyház-község egy egy tantermes és egy tanítói lakással bíró felekezeti **iskola** építését elhatározván, a 13.761 K 16 filléres összszeggel előirányzott munkálatok biztosítása érdekében f. é. **március hó 26-án** délelőtt 9 órakor a szerb iskolában árlejtést tart. Csak szakavatott mesteremberek pályázhatnak 5% bánatpénz letétele mellett.

A terv, költségvetés és árlejtési feltételek alulírott egyház-község jegyzőnél megtekinthetők.

Ószivác, 1908. évi március hó 9-én.

Pejits S. Dusan **Vlaskality Nobak** jegyző. 2—1 elnök.

566/1908.

Pályázati hirdetés.

A Sajkásgyörgye községben 1000 korona évi fizetéssel javadalmazott **irnoki állásra.**

Az okmányolt pályázati kérvények a zsabyai járás főszolgabírájához folyó évi **április hó 10-ig** nyújtandók be.

Zsabya, 1908. március hó 6-án.

Dr. Széchényi Tamás

3—1

főszolgabíró.

6691. szám.

V. 1.

Versenyárgyalási hirdetés.

A kisköszeg—bezdáni Dunaszakaszon végrehajtandó munkálatokra nézve, amelyek 23830 m³ első osztályú és 42780 m³ másodosztályú kő szállításából és beépítéséből, valamint 2500 m³ kőnek a víz alól való kikotrásából és újból való beépítéséből, végül 2500 m³ hordalék kikotrásából és elhelyezéséből állanak, a m. kir. földmivelésügyi ministerium I. emeleti tanácsstermében 1908. évi **március 23-án** déli 12 órakor újabb nyilvános, zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

A zombori m. kir. folyammérnöki hivataltól díjtalanul megszerezhető ajánlati minta felhasználásával a fent nevezett munkára vonatkozólag teendő, kellően bélyegzett és e felirattal: „Ajánlat a kisköszeg-bezdáni Dunaszakaszon teljesítendő szabályozási munkálatokra“ ellátott öt pecséttel lezárt borítékba helyezett ajánlatok, amelyekhez az ajánlati összeg 5%-nak illetőleg ha az ajánlati összeg 250.000 K-nál nagyobb — 250.000 K-ig 5%-nak 250.000 K-nán felüli összeg után 2%-nak megfelelő bánatpénznek készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban valamely állampénztárnál, vagy adóhivatalnál a földmivelésügyi tárca kezelésébe történt letételét igazoló elismervény is csatolandó — a jelzett napon délelőtt 11^{1/2} óráig a földmivelésügyi ministerium házi pénztáránál (félemelet 29. sz.) nyújtandók be.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek.

A kötető szerződés tervezete, valamint az annak kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1908. évi február hó 26-án.

M. kir. földmivelésügyi Minister.

Bácsmegeye földrajza.

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

Felhívom a t. tanhatóságok és kartársaim figyelmét a **Bács Bodrog vármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára, az új utasítás alapján irt**

földrajzomra,

melyet a nagym. Minister ur f. évi 54794. szám alatt engedélyezett. Felhívásomat azzal teszem közzé, hogy **ez az egyetlen engedélyezett földrajz**, mit t. kartársaim segédkönyvül használhatnak. Szíves jó indulatukba ajánlom sok fáradsággal és költséggel kiállított tankönyvecskémet, melyvel legelső sorban is kartársaimon, illetve tanügyünkön kívántam segíteni.

Könyvem pazar kiállítású, 24 képpel van diszítve és nyomása tiszta. Egyszóval: külsőleg is a legjobb benyomást teszi a szemlélőre.

Ára térképpel együtt 60 fillér. A megrendeléseket gyorsan és pontosan fogom eszközölni.

MEZEI MIHÁLY
községi tanító
Zenta.

RÁCZ GYÖRGY

Bokréta nevű birtokán Kula mellett, **Tóth János** kertésznél kapható, magból itt nevelt és háromszor átültetett **1000 db. tülevelű** (Coniferek) nagyon szép fa és pedig:

Abies Exelsa
Pinus Strobus
Pinus Austriaca.

Ára 50—70 cm. magas darabja 40 krajcár, száza 35 forint. 70—150 cm. magas darabja 60 krajcár, száza 50 forint.

3-1

Ingyen és bérmentve küldi kívánatra **erdei gazdasági magvak, erdei facsemeték, gyümölcsfák, vadoncok, sor és diszfák, fűzdugványok, fajburgonyák** stb.

FŐÁRJEGYZÉKÉT

Faragó Béla, császári és királyi udvari szállító **Zalaegerszegen.**

3-1

Manhold Kálmán KULA, Bácsmegeyének a Telecska magaslatán fekvő Rác György-féle szőlőoltvány és kertészeti bérletén tavaszi szállításra kapható.

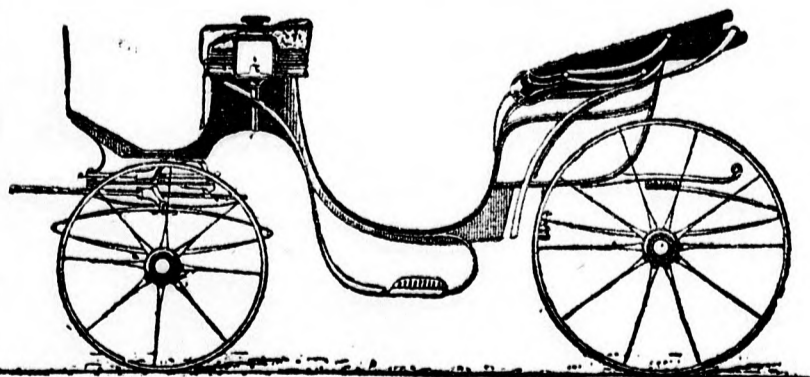
1. Szokvány minőségű, minden alanyon fajtisztán, sima és gyökeres zöldoltvány.
2. Amerikai és európai sima és gyökeres vessző, amelyeknek fajtisztaságukért kezeskedem, kívánatra névjegyzékét küldök.
3. A ma, körte, barack és kajszinfák 1, 2, 3 éves oltványok a legkiválóbb fajokban.
4. Gleditsia elősövény, valamint az elősövények királya, melyen leszállított árban.

Maclura Aurentiaca elősövény, melynek gyökerei nem sarjadzanak, tövisei igen ürük, semmiféle rovar nem pusztítja, minden időjárásnak ellentáll.

Szíves megkereséseket kér

20-4

Manhold Kálmán nagybérű.

BIHARI J. kocsigyártó Szabadkán.

Tisztelettel van szerencsém a t. címre értesíteni, hogy **SZABADKÁN** VIII., kör., 54. szám alatt, közvetlen a vasút állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ez előtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi országos kiállításon ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti **patkolási** tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá **gummi kerekeimet.** Állatorvosi főiskolában a **patkolási** különösen ajánlom saját gyártmányu

Mindezek előrebocsájtása azon reményre jogosít, hogy e téren úgy a szakértelem, mint külcsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserelek = Átalakításokat jutányosan készítek. = Képes árjegyzék ingyen,

Fogzásban levő gyermekeknek

valóságos megkönnyebbülés a SCOTT-féle Emulsió mert elősegíti az étvágyat, erőt s egészséget ad s a fogak erősen és fehéren bujnak ki. A

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle Emulsió

oly jóízű és édes, hogy a gyermekek örömmel, előszeretettel veszik; szabályozza a gyermek emésztést, csillapítja az idegeket, miáltal a szülőknek, valamint a gyermekeknek nyugodalmat és háborítatlan éjszakákat biztosít.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

Akácafa - szőlőkaró,
kerítési oszlop, ke-
rékküllő és tölgytálp,

melyek tartósságuknál fogva legolcsóbbak kaphatók

Wolf és Trostler cégnél
Ujvidéken.

Fatelepe: **Örmény-utca.** Iroda: **Duna-utca 6.**

3-1

„BÁCSMEGYE“

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A „BÁCSMEGYE“

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrog megyének legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezetőtagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetések közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánium.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A „BÁCSMEGYE“

pártoktól és egyénektől teljesen független ujság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a nép politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását célozzák.

A „BÁCSMEGYE“

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollu, kipróbált írói szolgáltatják.

A „BÁCSMEGYE“

nek, a megye minden községében állandó, **rendes tudósítója** van s így minden eseményről híj, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

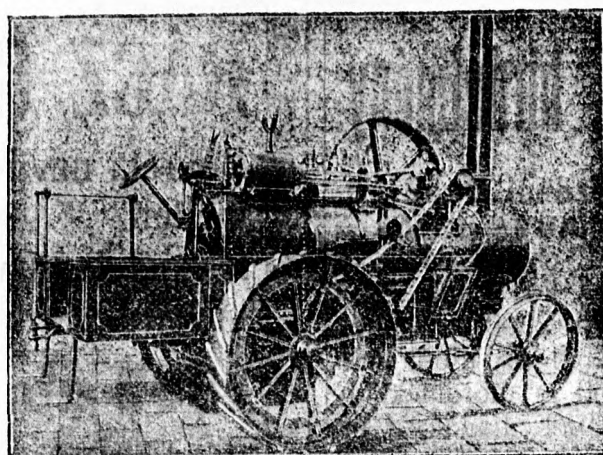
Mutatványszámot mindenkinék 4 hétig ingyen küldünk.

A „BÁCSMEGYE“

szerkesztősége és kiadóhivatala **BUDAPEST, Teréz-körut 2. sz. alatt van.**

Legpraktikusabb összeállítás.

**Magánjáró
öntvények**

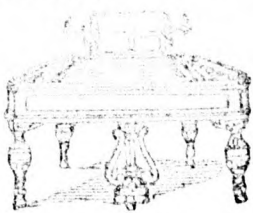
**nyersen vagy
megmunkálva
készen**

Schumacher Rudolf Fiai cégénél kapható Ó-Becsén.

Átalakítanak a legerősebb kivitelben jóállás mellett minden rendszerű gőzgépet. A megmunkált részeket minden nagyobb berendezés nélkül mindenki felszerelheti. Utasítást és felvilágosítást készségesen megadják.

Ugyanott több 4—6-os magánjáró eladó s vesznek vagy becsereálnék 15 évesnél fiatalabb gőzgépeket.

Legelősebb rendszer.

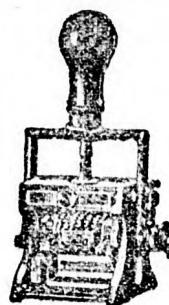
HANGSZEREK.

Kudlik Ádám hangszerkészítő Szabadkán. (Alapított 1899.) Ajánlja saját gyártmányu jó, erős hangu cimbalmaít, hegedűk, harmonikák, jó szabadkai tamburák stb. jutányos árákért.

Tisztelettel

Kudlik Ádám.

Hivatalos

bélyegzőket, pecsénymókat, keletbélyegzőt, számozógépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta bélyegzőgyár és intézet:

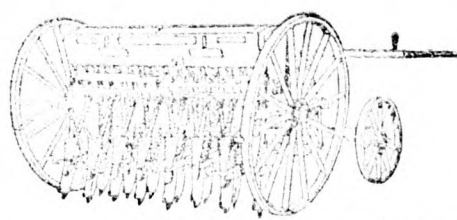
Geduldiger Hugó

vésnök

BUDAPEST,
VI. kerület, Váci-körut 17.

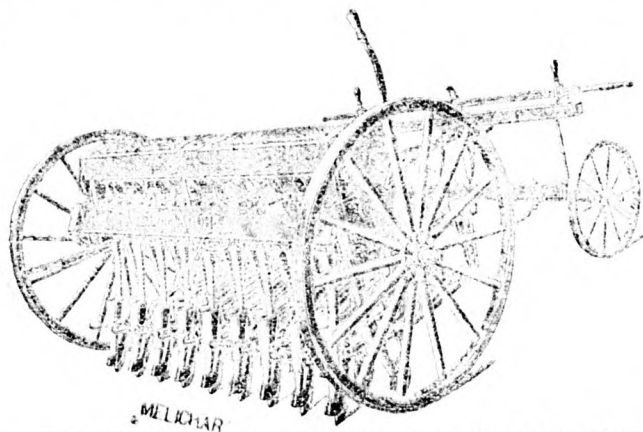
A Bácsmegyei Gazdaszövetség szállítója.

Arjegyzék kívánatra ingyen.

Földbirtokosok

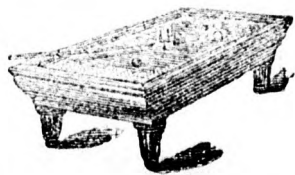
részére ajánlja

eredeti Melichár gyártmányu Unicum Drill, továbbá szabadalmazott **Kincsem** tolórendszerű vetőgépeit, marott lyukazattal ellátott konkolyozó és osztályozó gépeit, **Mabille** rendszerű borpréseket, továbbá szőlőzuzókat és minden a mezőgazdaság részére szükséges eszközöket és gépeket, **eredeti Robey** és Tsalincolui angolországi gépgyári gyártmányu gőzeséplőkészleteket a legelőnyösebb árákban és kedvező fizetési módokat mellett.

SZÜGS ÖPÖN gépgyára Baján.

Fióktelepek a megyében: Szabadka, Óbecse, Újvidék.

Márton István

első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep

SZEGED,

Boldogasszony-sugárut 58. szám.

Legújabb szerkezetű fordítható **tekeasztalok** jóállás és kedvező fizetési feltételek mellett. **Régi tekeasztalok** becserelése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart **dákókat** és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen.